

Isia Bununtuza tu islulus-an siin Itu-is-unququma
al-u-an tu qani-an

布農語的 祭典與歲時祭儀放假日

ブヌン語の「祭典」と「年中行事祭日」

“Ceremony” and “Holiday for a Seasonal Ritual” in the Bunun Language

族語 | Manias Istasipal 張玉發 (政大版九年一貫原住民族語教材戀群布農語編寫組主編)

漢語 | Savi Istasipal 張小芳 (政大版九年一貫原住民族語教材戀群布農語編寫組編輯委員)

Ma-aq sia Bununtuza sinpaliqabasan a pali-uni “dusa vali” tu tesandu-un a mata tinsu’nuq a damu-un istaa ka tama siin uvaz-az, tupa-un istaa tu: “Mavia tu mopa ta malkazaku ki?” Tumangmangun i tama siin uvaz-az ta tupa tu: “Mopaq i esbaqesun su-u sia bunun a uvaz-az min-uni sisiun, amin haan tastudalaq a sinsusuz tu esqazavun amin.” Minbu-al sia vali ka tas-a mata pu-un tu sidaukdauk tu tinupa-an tupa tu: “Asa ata tu peskalopa ko ni-i in pakitbabaas.”

Taqu-an a Bununtuza ki vevivevi tu is-atusasamu tu asa ka bunun nastu ti tu kapimopa amin ma-aq is mamu’mu ka buan a asa tu mesiminang maduq sokamaduq tu tastukopa ka “is-unququma” ka asa tu kapimantuk lus-an, kopakaqamisan ni-i tu panduu lus-an. Ma-aq is ni-i amu kapimopa lus-an a, na malatpu amu. Peskatudiip a Bununtuza lulus-an, tupa-un tu “lus-an-is-unququma”.

Ma-aq a Lipung siin Toluu, amin a piskilistu ka tupa amin tu ma-aq sia Bununtuza ka islulus-an a toksisia

布農族 傳說故事的「兩個太陽」裡，被射中眼睛的太陽憤怒地捉住父子倆說：「為何對我如此？」父子倆理直氣壯地回說：「你把人類的孩子曬成了蜥蜴，還讓整個大地了無生機。」受傷的太陽聽了語重心長地說：「那我們不要再互相報仇了。」

後來，被稱為「月亮」的他（指被射中眼睛的太陽）立下一條條的規範，要人類遵守；還吩咐人類在他每一次盈虧，必須圍繞小米的耕作（is-unququma）舉行一個祭典儀式，年年輪替。若不遵從，將遭致滅族。從此，布農族便有了祭典，稱做「歲時祭儀」。

日治時期與國民政府時期，甚而是

takilibus tu miniqumis, paaq pu-un laqnutan tu ka-a in lus-an. Mopa ta mapin-uka itu-Bununtuza melanqabasan sin-iqumis tu teklas, mapindikla samu ki ispasisiza, lusqa in amin masanmapalasanu.

Pinheza ka “saliqenput i takiketnanu” tu tastuqamisan talsan al-u-an tu qani-an, ma-aq a Bununtuza ka tudiip is hima buan haan malipusan tu asihima, patinganan tu musuqis miliskin i lus-an-is-unququma. Na maqtu in a Bununtuza musuqis maszang qabas tu malusbut lus-an.

Ma-aq a “祭儀” is malas-Bunun a tupa-un tu “islulus-an”. Tupa-un a “舉行祭儀” tu “lus-an”. Ma-aq is tissia ta lus-an a tupa-un tu “lus-anan”; asida-an amin i qalinga ka tupa-un tu “lus-an”. Paaq pu-un ma-aq is sanasia Bununtuza isbabazbaz a altupa-un tu “malus-an”, uu tu na nia miku-aq tu lusqa az-azun tupa tu “lus-an”. Duuq nanu tu tupa-un tu “lus-an”, duuq tupa-un tu “malus-an”, ni-i in qansepun tu isaq a mamantuk.

Ma-aq a “歲時祭儀” kis malas-Bunun a tupa-un tu “islulus-an i is-unququma”, tupa-un a “歲時祭儀放假日” tu “itu-is-unququma al-u-an tu qani-an”. Sintupa “lus-anan tu qani-an” tu “節日”. Tupa-un a “假日” tu “al-u-an tu qani-an”. Maszang i “母親節” tu tupa-un tu “lus-antina”; tupa-un a “兒童節” tu “lus-anmasuqolus”; tupa-un a “入倉節” tu “lus-an-andaza”, pin-uni-un lopa ko “感恩節”。

西方宗教傳入初期，皆視布農族的祭典為野蠻行徑而禁止舉行祭祀。此舉不僅扼殺了布農族傳統生活的文化命脈，還打亂了布農族最大的禁忌——婚姻禁忌。

行政院原民會訂定了每年一次的「歲時祭儀紀念日」，布農族選在5月的第二個禮拜五，稱做「itu-is-unququma lus-anan tu qani-an」。從此，我們布農族有了重新展現傳統祭儀的機會，我們布農族的傳統祭儀亦得以延續傳承。

布農族「祭儀」的族語是「islulus-an」，「舉行祭儀」是「lus-an」，「為其舉行祭儀」是「lus-anan」，皆從詞根lus-an延伸出來的詞彙，而舉行祭儀「lus-an」一詞，若以布農族語的結構來推論，應為「malus-an」。是否因日經月累而簡化成「lus-an」？還是「lus-an」就是祭拜的專用詞？如今已不得而知。

「歲時祭儀」的族語是islulus-an i is-unququma，「歲時祭儀放假日」應稱為itu-is-unququma al-u-an tu qani-an。is-unququma 是「關於耕作的」之意，lus-anan tu qani-an是「節日」之意。al-u-an tu qani-an則為「假日」之意。例如：母親節是lus-antina；lus-anmasuqolus兒童節；lus-an-andaza入倉節，今改為感恩節。◆

